'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL

B.A. Honours 6th Semester Examination, 2022

DSE-P4-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours | Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

The question paper contains DSE-4A and DSE-4B.
Candidates are required to answer any *one* from the *two* papers and they should mention it clearly on the Answer Book.

(सर्वेषामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्)

DSE-4A

Unit-I

1. एकस्य उत्तरं प्रदेयम् – 6×1 = 6

(क) पर्यावरणरक्षणाय संस्कृतसाहित्यस्य अवदानं वर्णनीयम्।

(ख) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके प्रकृतिमानवयोः एकात्मता यथा वर्णिता तद् आलोच्याम्।

2. द्वयोः संक्षेपेण उत्तरं प्रदेयम् – 3×2 = 6

(क) उत्तररामचरिते नाटके प्रकृतेः रूपवर्णनम्

(ख) ऋतुसंहारे ऋतुवर्णनम्

(ग) मेघदूते मेघवर्णनम्

3. अतिसंक्षिप्त षण्णां उत्तरं प्रदेयम् – 1×6 = 6

(क) रामगिरि पर्वतस्य वर्णनं कुत्र वर्तते ?

(ख) 'हिमालय पर्वतस्य' उल्लेखः कस्मिन् महाकाव्ये उपलभ्यते ?

(ग) नवमल्लिका-लतायाः परिपालनं केन कुत्र कृतम् ?

(घ) 'मालिनी' इति नद्याः उल्लेखः कुत्र वर्तते ?

(ङ) यज्ञीयभावनायां वृक्षपूजा कथं क्रियते ?

(च) वायुशुद्धिप्रदायकाः वृक्षाः के ?

(छ) जलशुद्धिः कथं क्रियते ?

(ज) प्राचीनयुगे सप्त पर्वताः के ?

(झ) सरयूनद्याः वर्णनम् कुत्र उपलभ्यते ?

Unit-II

4. अथर्ववेदे परिवेशसचेतनतामवलम्ब्य नातिदीर्घः प्रवन्धः लेख्यः। 12

अथवा

'ऋग्वेदे परिवेशभावना' इति विषमाधारीकृत्य सविमर्शमालोचनं कर्तव्यम्।

5. संक्षेपेण द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् – 3×2 = 6

(क) विश्वामित्र नदी संवाद इति सूक्ते नद्याः गुरुत्वम्।

(ख) 'सरस्वती' इति सूक्ते सरस्वत्याः माहात्म्यम्।

(ग) ऐतरेयब्राह्मणे परिवेशचेतना।

Unit-III

6. प्रकृतेर्कविः कालिदासः – उक्तिरियं व्याख्येया। 12

अथवा

'रामायणम्' इति महाकाव्ये परिवेशचेतना।

7. संक्षेपेण द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् – 3×2 = 6

(क) 'मेघदूतम्' इति गीतिकाव्ये मेघस्य यात्रापथवर्णनम्।

(ख) भट्टिविरचिते काव्ये शरद्वर्णनम्।

(ग) परिवेशभावनामूलकम् आधुनिकसंस्कृतकाव्यम्।

8. अतिसंक्षिप्त षण्णां उत्तरं प्रदेयम् – 1×6 = 6

(क) परिवेश इति श्ब्दस्य का संज्ञा ?

(ख) विश्वपरिवेशदिवसः कस्मिन् दिनाङ्के परिपाल्यते ?

(ग) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके कुत्र कुत्र परिवेशभावना दृश्यते ?

(घ) शरद्वर्णनं रामायणे कस्मिन् काण्डे वर्तते ?

(ङ) कस्मिन् दृश्यकाव्ये प्रकृत्या सह छाया सीता तुलिता ?

(च) आश्रमवर्णनं केषु दृश्यकाव्येषु उपलभ्यते ?

(छ) 'अभिज्ञानशकुन्तलम्' इति नाटके कः मूर्त्तविघ्नः ?

(ज) 'मानसरोवरवर्णनम्' कुत्र दृश्यते ?

(झ) 'मेघदूतम्' इति गीतिकाव्ये कासां नदीनां वर्णना उपलभ्यते ?

DSE-4B

Unit-I

1. एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12

(क) अष्टाङ्गायुर्वेदमवलम्व्य एकः प्रवन्धः लेखनीयः।

(ख) आयुर्वेदशास्त्रस्य उत्पत्तिः प्रयोजनञ्च आलोचनीयम्।

2. द्वयोः टिप्पणी कार्या – 6×2 = 12

सुश्रुतः, वाग्भटः, नागार्जुनः।

3. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः) – 3×2 = 6

(क) आयुस् शब्दस्य कोऽर्थः ?

(ख) आयुर्वेदस्य लक्ष्यं किम् ? तस्य कानि नामानि ?

(ग) मनुष्यलोके आयुर्वेदः केन प्रचारितः ?

(घ) आयुर्वेदस्य मुख्यविभागद्वयं किमासीत् ? कौ च कस्य प्रवर्तकौ ?

Unit-II

4. एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12

(क) चरकसंहितानुसारेण द्रव्यं किम् ? द्रव्यं कतिविधम् ? तेषामधिकृत्य प्रबन्धमेकं लिखत।

(ख) 'अपमार्ग-तण्डुलीयम्' अध्यायमुपरि प्रबन्धमेकं लिखत।

5. द्वयोः टिप्पणी कार्या – 6×2 = 12

विरेचनं द्रव्यम्, चिकित्सकस्य दोषः गुणश्च, शारीरिकमानसिकदोषाः।

6. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (षण्णाम्) – 1×6 = 6

(क) 'धर्मार्थ काममोक्षाणामारोग्यं मूलमुत्तमम्'– उक्तिरियं कस्यां संहितायामुपलभ्यते ?

(ख) चरकसंहितानुसारेण आयुर्वेदस्य ज्ञानप्राप्तयर्थं कः इन्द्रं निकषा गतवान् ?

(ग) चरकसंहितानुसारेण समवायस्य लक्षणं किम् ?

(घ) के सन्ति षट्रसाः ?

(ङ) महाकषायः कति प्रकारकोऽस्ति ?

(च) कर्मणः लक्षणं किम् ?

(छ) वनस्पतिः कः ?

(ज) क आसीत् अग्निवेशस्य गुरुः ?

(झ) चरकसंहितायाः एकस्य टीकायाः नाम लिखत।

——×——